МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО МАТЕМАТИКА

НАЦИОНАЛЕН КРЪГ – 14 април 2018 г.

ПРИМЕРНИ РЕШЕНИЯ ЗА 7 КЛАС

Задача 7.1. Два еднакви квадрата $ABCD$ и $MNPQ$ са поставени един върху друг, така че общата им част да е осмоъгълник $A_1A_2A_3A_4A_5A_6A_7A_8$.

Да се докаже, че диагоналите на осмоъгълника A_1A_5 и A_2A_6 се пресичат върху диагонал на единия квадрат, а диагоналите на осмоъгълника A_2A_6 и A_3A_7 се пресичат върху диагонал на другия квадрат.

Решение. Нека двата еднакви квадрата да са със страна 1.

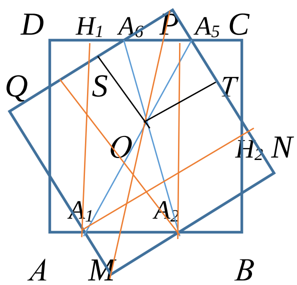

Точката A_1 е на разстояние 1 от рамената на ∡DA_5N ($A_1H_1 = A_1H_2 = 1$) (2 т.) следователно A_5A_1 е ъглополовяща на ъгъла. По същите причини A_6A_2 е ъглополовяща за ∡QPC. (точката A_2 е на разстояние 1 от раменете на ∡QA_6C).(1т.)

Нека точката O е пресечна точка на двете ъглополовящи. Тогава точката O е равно отдалечена раменете PN u PQ на ∡QPN ($OT = OS$) и следователно точка лежи на ъглополовящата на ∡QPN, т.е. на диагонала PM на квадрата $MNPQ$. (2 т.)

За ΔA_7DA_6 двете му външни ъглополовящи A_6A_2 и A_7A_3 се пресичат с вътрешната ъглополовяща DB в една точка. (2 т.)

Задача 7.2. Числата a, b, c са рационални. Нека m е най-малката стойност на израза

$$A = 4a^2 + 13b^2 + 10c^2 - 12ab + 12bc + 18c.$$

а) Намерете стойността на m.

б) Съществуват ли цели числа a, b, c, за които $A - m = 2019$?

в) Съществуват ли цели числа a, b, c, за които $A - m = 2018$?

Решение.

а) $A = (2a - 3b)^2 + (2b + 3c)^2 + (c + 9)^2 - 81 \geq -81$, като равенство се достига при $c = -9$, $b = 13{,}5$, $a = 20{,}25$, така че $m = -81$. (1 т.)

б) Числото 2019 при деление на 4 има остатък 3, а точните квадрати имат остатък 0 или 1 при деление на 4. (2 т.)

Следователно и трите точни квадрати трябва да са нечетни числа, т.е. да имат остатък 1 при деление на 4. Следователно числото c е нечетно заради втория квадрат и същото число c е четно, заради третия квадрат. Противоречие. (1 т.)

в) Имаме $A - m = (2a - 3b)^2 + (2b + 3c)^2 + (c + 9)^2$.

Ако представянето е възможно, то най-големият от трите точни квадрата е число в интервала $[26; 44]$. Анализирайки тези случаи можем да намерим (достатъчен е един пример)

$2018 = 33^2 + 23^2 + 20^2$,

$2018 = 35^2 + 28^2 + 3^2$,

$2018 = 35^2 + 27^2 + 8^2$,

$2018 = 41^2 + 16^2 + 9^2$,

$2018 = 43^2 + 12^2 + 5^2$,

$2018 = 44^2 + 9^2 + 1^2$. (2 т.)

Вторият и третият квадрати са с различна четност, така че първият квадрат е нечетно число. Достатъчно е да намерим само едно решение от посочените по-долу:

$a = 9, b = -5, c = 11;$

$a = 40, b = 15, c = -1;$

$a = 42, b = 19, c = -1;$

$a = -23, b = -27, c = 19;$

$a = -15, b = -11, c = 19.$ (1 т.)

Задача 7.3. Една фирма може да завърши месеца, както с положително *месечно салдо* (месечно салдо е разликата между приход и разход на фирмата за месеца), така и с отрицателно месечно салдо. Опитен счетоводител прави отчетите на фирмата така, че на всеки седем последователни месеца сумата от седемте месечни салда да е отрицателно число, а за всеки единадесет последователни месеца сумата от единадесетте месечни салда да е положително число.

а) Може ли счетоводителят да направи такива отчети в продължение на седемнадесет поредни месеца?

б) Можете ли да направите такъв отчет в продължение на шестнадесет последователни месеца?

Решение.

а) Допускаме, че е възможно да има такъв отчет за седемнадесет поредни месеца и означаваме с $a_1, a_2, a_3, \ldots, a_{16}, a_{17}$ месечните салда за тези 17 месеца.

Правим таблица

a_1	a_2	a_3	a_4	a_5	a_6	a_7	a_8	a_9	a_{10}	a_{11}	+
a_2	a_3	a_4	a_5	a_6	a_7	a_8	a_9	a_{10}	a_{11}	a_{12}	+
a_3	a_4	a_5	a_6	a_7	a_8	a_9	a_{10}	a_{11}	a_{12}	a_{13}	+
a_4	a_5	a_6	a_7	a_8	a_9	a_{10}	a_{11}	a_{12}	a_{13}	a_{14}	+
a_5	a_6	a_7	a_8	a_9	a_{10}	a_{11}	a_{12}	a_{13}	a_{14}	a_{15}	+
a_6	a_7	a_8	a_9	a_{10}	a_{11}	a_{12}	a_{13}	a_{14}	a_{15}	a_{16}	+
a_7	a_8	a_9	a_{10}	a_{11}	a_{12}	a_{13}	a_{14}	a_{15}	a_{16}	a_{17}	+
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	?

Ако сумираме по редове ще получим, че сумата на всички числа в таблицата е положителна, а ако сумираме по стълбове ще получим, че сумата на всички числа в таблицата е отрицателна. (4 т.)

Това е в противоречие с допускането, че е възможно да се направи такъв отчет в продължение на 17 поредни месеца.

б) Нека положителните салда са x лв., а отрицателните салда са $(-y)$ лв.

Тогава

$5x - 2y < 0$

$8x - 3y > 0,$ т.е. $\frac{3y}{8} < x < \frac{2y}{5}.$

Очевидно при $y = 13$ получаваме: $\frac{39}{8} < 5 < \frac{25}{5}$ и $x = 5$. (1 т.)

Разбира се при $y = 80$ получаваме неравенствата: $30 < 31 < 32$ и друго решение $x = 31$.

Едно решение е достатъчно.

Ето примерен отчет за 16 поредни месеца в хиляди лева.

5, 5, -13, 5, 5, 5, -13, 5, 5, -13, 5, 5, 5, -13, 5, 5. (2 т.)

Ако ученикът предложи направо примерен отчет за 16 месеца, без да обяснява как го е получил получава (3 т.)